

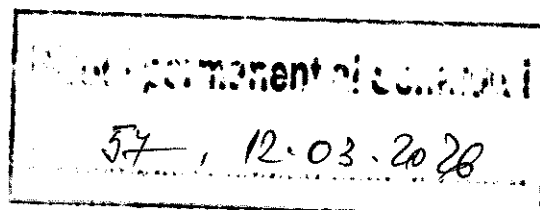

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Adresa nr. 3/19464/2025 din data de 09 /03.2026

Domnului Mario-Ovidiu Oprea
Secretarul general al Senatului României

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. XXXV 7111 din 22.12.2025, prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii *Propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare (b702/16.12.2025)*, în vederea avizării, vă comunicăm că aceasta a fost analizată în ședința din data de 24.02.2026 a Comisiei nr. 1 - reunită „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la solicitarea de avizare a propunerii legislative, având în vedere prevederile art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, precum și interpretarea dată de Curtea Constituțională sintagmei „*acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești*”, comisia a reținut că nu se impune emiterea unui aviz de către Consiliul Superior al Magistraturii, urmând a fi exprimat un punct de vedere.

Comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a reținut că Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, reglementează cazurile și condițiile în care se poate emite un ordin de protecție, atunci când se constată că există un risc iminent ca viața, integritatea fizică ori libertatea unei persoane să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică, în scopul diminuării acestui risc.

Legea prevede, la art. 31 alin. (1) lit. a) și art. 38 alin. (1) lit. a), că prin ordinul de protecție provizoriu emis de polițist, respectiv prin ordinul de protecție emis de instanța de judecată se poate dispune, cu caracter provizoriu, evacuarea temporară a agresorului din locuința comună, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate. Această măsură are caracter provizoriu și se poate dispune pentru un termen de 5 zile în cazul ordinului de protecție provizoriu, respectiv pentru cel mult 12 luni în cazul ordinului de protecție emis de instanța de judecată.

Măsura evacuării temporare a agresorului din locuința comună este dispusă prin ordinul de protecție în scopul înlăturării stării de pericol în care este pusă persoana printr-un act de

Tel: (+40)21-311.69.02
Fax: (+40)21-311.69.01

Website: www.csm1909.ro
Email: secretar_general@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

violență din partea unui membru al familiei, putând fi dispusă alături și de alte măsuri - obligații sau interdicții prevăzute de textele legale.

Comisia a constatat că prezenta propunere legislativă își propune să extindă o astfel de măsură și cu ocazia desfacerii căsătoriei, dacă unul dintre soți a fost victimă a violenței domestice, prin atribuirea în favoarea victimei a *dreptului exclusiv de folosință* asupra locuinței familiale.

Cu titlu prealabil, s-a apreciat că articolul 383¹ nu ar trebui să se regăsească în Cap. VII, Secțiunea a 2-a, parag. 2 al Codului civil, care reglementează *efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți*, întrucât reglementarea propusă vizează raporturile patrimoniale, și nu raporturile nepatrimoniale dintre soți.

Cu privire la fondul propunerii, comisia a remarcat, sub un prim aspect, că prezenta inițiativă legislativă oferă în alin. (2) o definiție proprie noțiunii de *locuință familială*, respectiv „*imobilul în care soții au conviețuit în mod statornic anterior separării sau imobilul în care locuiește efectiv victima, împreună sau fără copiii aflați în întreținerea sa, la momentul introducerii cererii de divorț*”, deși Codul civil folosește sintagma *locuința familiei*, pe care o definește la art. 321 alin. (1) ca fiind locuința comună a soților sau, în lipsă, locuința soțului la care se află copiii. Mai mult, alin. (2) al art. 321 din Codul civil prevede că „*oricare dintre soți poate cere notarea în cartea funciară, în condițiile legii, a unui imobil ca locuință a familiei, chiar dacă nu este proprietarul imobilului*”, formalități care sunt necesare pentru realizarea opozabilității față de terți și care nu sunt reglementate pentru *locuința familială* instituită prin prezentul demers normativ.

Folosirea în cuprinsul aceluiași act normativ - Codul civil – a sintagmelor *locuința familială*, respectiv *locuința familiei*, este contrară art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia în limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni.

Având în vedere că prezenta propunere legislativă reglementează o limitare a folosinței unui imobil, care reprezintă *locuință familială*, pentru o durată de până la 10 ani, comisia a precizat că orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să respecte criteriile de proporționalitate, respectiv să reprezinte o măsură necesară într-o societate democratică, pentru a fi în acord cu dispozițiile constituționale și cu cele ale art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Or, prin atribuirea „*dreptului exclusiv de folosință asupra locuinței familiale în favoarea victimei*”, „*indiferent de titularul dreptului de proprietate asupra imobilului*” [alin. (6)], se pune în discuție existența unui raport rezonabil de proporționalitate dintre mijloacele prefigurate prin prezenta inițiativă legislativă și scopul legitim urmărit.

Astfel, s-a avut în vedere că *locuința familială* poate fi imobilul deținut în coproprietate de cei doi soți sau în coproprietate cu terțe persoane, în proprietatea exclusivă a soțului agresor sau locuința deținută în temeiul unui contract de închiriere încheiat cu un terț sau în temeiul unui contract de comodat.

În cazurile în care *locuința familială* este deținută în temeiul unui contract de închiriere încheiat cu un terț sau în temeiul unui contract de comodat ori este deținută în coproprietate cu terțe persoane, limitarea folosinței terțului, (co)proprietar al locuinței, pe un termen de până la 10 ani, apare ca o măsură disproporționată. Această concluzie este cu atât mai evidentă în condițiile în care, în cazul contractului de închiriere, de exemplu, propunerea nu face nicio distincție în funcție de durata contractului.

De altfel, în ceea ce privește *locuința familială* deținută în temeiul unui contract de închiriere, prevederile actuale, respectiv art. 324 alin. (1) din Codul civil prevăd posibilitatea atribuirii beneficiului contractului de închiriere unuia dintre soți, ținând seama, în ordine, de interesul superior al copiilor minori, de culpa în desfacerea căsătoriei și de posibilitățile locative proprii ale foștilor soți. Spre deosebire de propunerea legislativă formulată, atribuirea beneficiului contractului de închiriere în condițiile art. 324 alin. (1) din Codul civil nu ar putea fi dispusă decât pe durata executării contractului de închiriere.

Cu privire la drepturile terților, art. 383¹ alin. (9) din propunerea legislativă prevede totodată că „dreptul exclusiv de folosință atribuit victimei este opozabil oricăror terți, inclusiv creditorilor”, fără a se face distincție după cum drepturile terților sunt sau nu anterioare dobândirii de către imobil a statutului de „*locuință familială*” (de altfel, astfel cum s-a arătat, nici nu există vreo formalitate prevăzută în prezenta propunere legislativă prin care imobilul dobândește un astfel de statut), punând în discuție principiul neretroactivității legii civile reglementat de art. 6 din Codul civil.

În acest context, având în vedere că drepturilor terților urmează a fi afectate pe un termen de până la 10 ani, comisia de specialitate a apreciat că propunerea legislativă este în mod evident excesivă. Aceasta nu distinge în funcție de interesele protejate în joc și de miza pentru părțile implicate, inclusiv pentru cazurile în care imobilul este deja grevat de sarcini înainte ca imobilul să devină *locuința familială* ori în ipoteza în care creditorii de bună-credință ar intenționa recuperarea creanțelor prin executare silită asupra bunului respectiv.

De asemenea, având în vedere perioada pe care se poate dispune măsura – până la 10 ani – urmează a se analiza dacă drepturile persoanei căreia îi sunt imputate actele de violență – proprietar exclusiv al locuinței, nu sunt afectate într-o măsură disproporționată față de scopul legitim urmărit prin instituirea acestei măsuri.

Totodată, comisia a semnalat lipsa de claritate a alin. (7) teza finală a art. 383¹, care prevede:

(7) Pe durata aplicării măsurii prevăzute la alin. (1) - (6), agresorului i se interzice să revină în locuința familială. Încălcarea acestei interdicții atrage răspunderea penală potrivit legii speciale și constituie motiv de evacuare silită prin procedură specială, fără termen de grație.

Având în vedere că alin. (10) al art. 383¹ prevede că *dispozițiile prezentului articol se completează cu cele ale legislației privind prevenirea și combaterea violenței domestice*, urmează a analiza dispozițiile relevante în acest sens ale Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, respectiv a art. 47 din lege, care are următorul conținut:

„Art. 47 - (1) Încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 38 alin. (1), (4) și (5) lit. a) și b) și dispuse prin ordinul de protecție constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

(2) Încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție provizoriu a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 31 alin. (1) și dispuse prin ordinul de protecție provizoriu constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) sunt săvârșite de o persoană care a mai comis anterior o infracțiune de încălcare a măsurilor dispuse prin ordinul de protecție sau prin ordinul de protecție provizoriu, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.”

Infracțiunea prevăzută de art. 47 reglementează la alin. (1) încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție a măsurilor dispuse prin ordinul de protecție emis de instanță, iar la alin. (2) încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție a măsurilor dispuse prin ordinul de protecție emis de polițist, printre care, în ambele cazuri, și măsura evacuării temporare a agresorului din locuința comună.

De asemenea, alin. (3) prevede o cauză de majorare a pedepsei în cazul în care faptele sunt săvârșite de o persoană care a mai comis anterior o infracțiune de încălcare a măsurilor dispuse prin ordinul de protecție sau prin ordinul de protecție provizoriu.

În acest context, trimiterea din art. 383¹ alin. (7) la „răspunderea penală potrivit legii speciale”, ar presupune aplicarea prin analogie a art. 47 din Legea nr. 217/2003 situației propuse prin prezenta inițiativă legislativă, fapt inacceptabil din perspectiva principiului legalității incriminării.

Mai mult, formularea folosită „(...) atrage răspunderea penală potrivit legii speciale (...)” este contrară art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, potrivit căruia „dacă norma la care se face trimitere este cuprinsă în alt act normativ, este obligatorie indicarea titlului acestuia, a numărului și a celorlalte elemente de identificare.”

În plus, ar putea apărea probleme de interpretare a legii în ipoteza în care, la momentul la care se pronunță instanța cu privire la divorț, ar fi în vigoare un ordin de protecție care prevede măsura evacuării temporare a agresorului din locuința comună, nefiind clar dacă, potrivit propunerii legislative, aceasta ar înceta de drept ca urmare a atribuirii dreptului exclusiv de folosință asupra locuinței în favoarea victimei.

În final, având în vedere că interzicerea de a reveni în locuință reprezintă o ingerință în dreptul de proprietate al persoanei căreia îi sunt imputate actele de violență, comisia a reamintit că Legea nr. 217/2003 reglementează posibilitatea revocării ordinului de protecție (art. 49 din lege), dacă starea de pericol care a impus luarea măsurii de protecție nu mai subzistă, posibilitate nereglementată prin prezenta inițiativă legislativă.

Totodată, trebuie avut în vedere că Legea nr. 217/2003 prevede anumite măsuri de protecție și pentru agresor, prevăzând cazarea agresorului în centre rezidențiale sau în alte centre sociale adecvate, posibilitate nereglementată prin prezenta inițiativă legislativă.

Pentru aceste motive, comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a apreciat că prezenta propunere legislativă nu poate fi adoptată în forma propusă.

Cu deosebită considerație,

**Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii,
Judecător Andreea Simona Uzlău**

